

Таҳажжуд намози

[الأوزبكي - Uzbek - Ўзбекча]

Аҳмад Собит

2009 - 1430

islamhouse.com

﴿ التهجيد ﴾

« باللغة الأوزبكية »

أحمد ثابت

2009 - 1430

islamhouse.com

Ислом Нури

Маколалар

Тахажжуд намози

Ахмад Собит

Бисмиллахи рохмани рохим

Хамд-мактов намозни мўминларга рохат, кўркувчиларга хотиржамлик ва ёлғизларга нур килган Аллох учундир.

Ва тахажжуд намозини ўқувчиларнинг имоми, руку ва сажда килувчиларнинг саййиди Мухаммад соллаллоху алайхи ва салламга ва у кишининг оиласи, саҳобалари ҳамда уларга киёмат кунигача яхшилик билан эргашган кишиларга салом ва салавотлар бўлсин.

Албатта тахажжуд намозини ўқиш солих кишиларнинг одати!

Муъминларнинг тижорати!

Ютукка эришувчиларнинг амалидир!

Тунда муъминлар роббиси билан холи бўлишади, яратганга юзланиб ўзларининг ночор холларини шикоят қилишади ва унинг фазли-мархаматидан сўрашади!

Калблари роббиларининг олдида ҳозир! Яратганнинг муножотига бел боғлаган! Раҳмат шамолларидан тин олиб бу яқинлик нуридан ўзгача қувват оладида, бандаларига саховати кенг бўлган зотга тазарруълар билан ёлборади!

Курони карим тахажжуд хақида

Аллох таоло айтади: **«Уларнинг ёнбошлари ўрин-жойларидан йирок бўлур»** (яъни, тунларини ибодат билан ўтказишиб оз ухлашадилар)» (Сажда: 16). Мужоҳид ва Хасан роҳимахумаллох: «Бунинг маъноси тахажжуд» дейишган. Ибн Касийр ўзининг тафсирида: «Яъни, бу тахажжуд намози ва тўшақда ухлаб ётишни тарк этиш» — деган.

Абдулҳак Ашҳалий роҳимахуллох: «Яъни, уларнинг ёнбошлари Аллохнинг таҳдидидан кўрканликлари ва ваъдасини умид қилганликлари учун ётоқда қарор топмайди.

Аллох таоло тахажжуд ўқувчиларни зикр қилиб айтади: **«Улар кечадан озгина (фурсатгина) кўз юмар эдилар ва сахарларда улар (қилган саҳву-хотолари учун Роббиларидан) магфират сўрар эдилар.»** (Ваззориёт: 17,18). Хасан роҳимахуллох айтдилар: «Улар кечасида номоз ўқишган, намозни сахаргача чўзишган ва дуою истиғфорда бўлишган».

Аллох таоло бошқа ўринда айтади: **«Ёки кечалари сажда қилган ва киёмда – тик турган ҳолда тоат-ибодат қилгувчи, охиратдан кўрқадиган ва парвардигорининг раҳмат-мархаматидан умид қиладиган киши (билан қуфру исёнга гарк бўлган кимса баробар бўлурми)?!»** Айтинг: **«Биладиган зотлар билан билмайдиган кимсалар баробар бўлурми?! Дарҳақиқат, факат ақл эгаларигина панд-насихат олурлар.»** (Зумар: 9)

Яъни: мана шундай сифатли киши билан кечасида ухлаб нафсини зое қилган ва Роббисининг ваъдаси ва таҳдидини билмаган кимса баробар бўладими?!

Эй биродарлар кечада турувчи кишилар қаерда қолди?!

Ибни Адҳам ва Фузайллар қаерда?!

Шижоатлилар кетиб сусткашлар қолди!!

Илтижолар рад этилмас Ваъдаси ҳеч хилоф бўлмас

Тун эрлари турунлар тез Не-не дуо рад этилмас

Суннат киёмул лайл хакида

Мусулмон биродарим!

Росулуллох соллаллоху алайхи ва саллам тахажжуд намозига таргиб килиб бундай деганлар:

«Сизлар тахажжуд намозини лозим тутинглар, чунки у сизлардан олдинги солих кишиларнинг одати, Аллохга якинлашув, ёмонликларга каффорат, гунохдан кайтарувчи ва жасаддан дардни кетказувчидир» (Ахмад ва Термизий ривоятлари. Албоний уни сахих деган)

Пайгамбар соллаллоху алайхи ва саллам «Абдуллох ибн Умар хакида бундай деган: «Агар тунда намоз ўкиса, Абдуллох кандай яхши банда бўларди!» (имом Бухорий ва Муслим ривояти) Солим ибн Абдуллох ибн Умар айтди: «Абдуллох мана шундан кейин тунда озгина ухларди, холос.»

Росулуллох соллаллоху алайхи ва саллам айтдилар: «Жаннатда ташкариси ичидан, ичкараси ташкаридан кўриниб турадиган олий бинолар бор». Эй Расулуллох, у бинолар кимлар учун? — деб сўралди. У бинолар - чиройли сўзлаган, таъом едирган ва одамлар уйкуда бўлганда кечани тоат-ибодатлар билан ўтказган - зотлар учундир» — деб жавоб бердилар. (Табароний ва Хоким ривоятлари. Албоний уни «сахих» деган).

Яна бир хадисда бундай деганлар: «Менинг олдимга Жаброил алайхис саллом келиб, шундай дедилар: «Эй Мухаммад хохлаганингизча яшанг, сиз барибир ўлгувчисиз, хохлаган кишингизни яхши кўринг, аник ундан ажраласиз ва хохлаган амални килинг албатта у ҳақда сўраласиз, билингки, мўмин кишининг шарафи тахажжуд намозини ўқишлигидир, азизлиги эса инсонлардан беҳожат бўлишидир». (Хоким ва Байхакий ривоятлари. Мунзирий ва Албоний хасан хадис деган).

Бошка хадисда: «Ким тунда ўн оят билан намоз ўкиса, гофиллардан деб ёзилмайди, ким юз оят билан намоз ўкиса узок ибодат килувчилардан деб ёзилади ва ким минг оят билан намоз ўкиса Муконтиринлардан деб ёзилади» деганлар. (Абу довуд ривояти. Албоний сахих деган).

Муконтиринлар: Тогдек ажри бор кишилардир.

Расулуллох соллаллоху алайхи ва салламнинг ҳузурда кечасида ётиб то тонг отгунча ухлаган киши зикр килинди, шунда У зот: «Бу шайтон кулоқларига бавл килиб кўйган кишидир»!! — дедилар. (Бухорий ва Муслим ривоятлари).

Яна бир ривоятда: «Фарз намозлардан кейинги энг афзал намоз тахажжуд намозидир» деганлар.

Расулуллох соллаллоху алайхи ва салламнинг тунги ибодатлари

Аллох таоло ўзининг китобида Пайгамбарини тунги ибодатга буюриб шундай деган:

«Эй (кийимларига) ўралиб олган зот, кечаси (бедор бўлиб, намозда) туринг! Факат озгина - унинг (кечанинг) ярмида (ухлаб ором олинг) ёки (уйқуни кечанинг) ярмидан ҳам бир оз камайтиринг, ёки унга (бир оз) зиёда килинг (яъни, кечанинг ярмидан кўпрогида ухлаб, истирохат килинг) ва Куръонни тартил билан (яъни, дона-дона килиб) тиловат килинг!». (Муззаммил: 1-4)

Аллох таоло айтди: «Кечанинг (бир кисмида) уйғониб ўзингиз учун нафл (ибодат) бўлган намозни ўқинг! Шоядки, Парвардигорингиз Сизни (киёмат кунда) мактовли (яъни, гунохкор умматларингизни шафоат килиб оклайдиган) макомда тирилтирур.» (Исро: 79)

Оиша розияллоху анҳо айтдилар: Расулуллох соллаллоху алайхи ва саллам кечаси икки оёқлари шишиб кетгунга қадар намоз ўқир эдилар, шунда мен: «Эй Расулуллох нега бундай киласиз сизнинг олдинги ва кейинги гунохларингиз кечирилган-ку?!» — дедим. Ул зот: «Мен Аллохга шукр

килувчи банда бўлмайинми?!» — деб жавоб бердилар. (Бухорий ва Муслим ривояти).

Ушбу хадис шукрнинг нафакат тил билан балки, калб, тил ва аъзолар билан бўлишига далил бўлади. Дарҳақиқат, Расулulloх соллаллоху алайхи ва саллам зиммаларидаги ислом акидасини халкка етказиш, мусулмонларга таълим бериш, Аллох йулида жиход қилиш ҳамда оила ва болалар ҳаққини адо этиш вазифалари бўлишига қарамай Аллохга ибодат қилиш ҳаққини тўла тўқис адо этганлар.

Хузайфа розияллоху анху дедилар: «Мен кечаларнинг бирида Расулulloх соллаллоху алайхи ва саллам билан намоз ўқидим, ул зот Бақара сурасини ўқий бошладилар, мен Бақара сурасини тугатиб рукуъ қилсалар керак деб ўйладим, кейин Нисо сурасини ўқий бошладилар, уни ҳам тугатиб, Оли-Имрон сурасини ўқидилар. Ўқиганда ҳам шошилмай, тасбеҳ ояти ўтса, тасбеҳ айтиб, сўраш ояти ўтса, сўраб, азоб ояти ўтса, азобдан паноҳ сўраб ўқир эдилар.» (Муслим ривояти).

Ибн Масъуд розияллоху анху дедилар: «Кечаларнинг бирида Расулulloх соллаллоху алайхи ва саллам билан намоз ўқидим, У киши намозда узок давом этаверганларидан бир ёмон иш қилишни ўйлаб қолдим! Сўрадилар: «нима ёмон иш қилмоқчи бўлдингиз? Расулulloх соллаллоху алайхи ва салламни ташлаб, ўтириб олмақчи бўлдим». (Муттафакун алайхи)

Ибн ҳажар деди: «Мана шу хадис Расулulloх соллаллоху алайхи ва саллам тунги намозни жуда узок ўқишни яхши кўрганликларига далил бўлади. Ибн Масъуд кучли, Расулulloх соллаллоху алайхи ва салламга доим эргашувчи бўлганига қарамасдан, ўз одатидагидан узокроқ намоз ўқилгани учунгина шуни хоҳлаган!).

Салафларнинг ҳаётидаги тунги ибодат

Ҳасан Басрий деди: «Мен туннинг ярмидаги намоз ўқишдан кўра оғирроқ ибодатни кўрмадим».

Абу Усмон ан-Наҳдий деди: «Мен етти марта Абу Хурайра розияллоху анхунинг меҳмони бўлдим, у, аёли ва хизматкори кечани учга таксиблаб олишган эди, бириси намозни ўқиб бўлса, иккинчисини уйготар эди».

Шаддод ибн Авс розияллоху анху ўрнига ётганда товага тушган дондек тўлғонар, «Эй Аллох, жаҳаннам мени уҳлагани кўймапти» — деб намозига туриб кетар эди.

Товус ибн Кайсон жойидан шошиб туриб тонгача қиблага юзланиб намоз ўқир эди ва: «Жаҳаннамни эслаш обидлар уйқусини қочириб юборади» — дерди.

Ибодатгўй Замъа кечаси узок намоз ўқир, сахар вақти бўлганда овозининг борича: «Эй дам олиб ётганлар тун билан уҳлайверасизларми?! туриб йўлга тушмайсизларми?! — дерди. Шунда, бир томондан йиғлаган кишининг, бошқа томондан дуо қилганнинг, яна бир томондан таҳорат қилаётганнинг овози эшитилар эди. Тонг отгач: «Кечаси йўл босганлар эрталабда кечки ишларидан мамнун бўладилар» деб нидо қиларди.

Салафларнинг таҳажжуд намозидаги табақалари

Ибнул Жавзий дедилар: Салафлар тунги ибодатда етти хил йўл тутар эдилар;

1. Тунни тўлалигича таҳажжуд билан ўтказувчилар, булар ичида бомдодни хуфтоннинг таҳорати билан ўқигувчилар ҳам бўлган.
2. Кечанинг ярмини ибодатда ўтказувчилар.
3. Кечанинг учдан бирида намоз ўқувчилар. Расулulloх соллаллоху алайхи ва саллам дедилар: «Аллохга энг севимли бўлган таҳажжуд, Довуд алайҳис саломниқидир. У Зот кечанинг ярмида уҳлар, учдан бирида намоз

ўқир ва кейинги олтидан бирида, ухлар эдилар» (Бухорий ва Муслим ривояти).

4. Кечанинг беш ёки олтидан бирини таҳажжуд ўқиб ўтказувчилар.

5. Кечани тақсимлашга эътибор бермай, тоқати етганича намоз ўқиб, ухлаб ва яна қачон уйгонса намоз ўқигувчилар.

6. Туннинг бир қисмида тўрт ёки икки ракат таҳажжуд ўқигувчилар.

7. Шом намозидан хуфтонгача, кейин сахар вақтида ҳам намоз ўқиб кечанинг икки томонини намоз билан ўтказувчилар. Имом Муслим ривоят қилган ҳадисда: Пайгамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам дедилар: «Тунда бир соат бор, шу соатни муслмон банда Аллоҳдан яхшилик сўраган ҳолда топса, албатта Аллоҳ унинг сўровини беради. Бу ҳар кечададир».

Тунги ибодатни енгиллатувчи сабаблар

Абу Хомид ал-Газзолий таҳажжуд намозини енгиллаштирадиган ички ва ташқи сабабларни айтиб ўтганлар.

Ташқи сабаблар тўртдир;

1. Кўп еб, кўп ичмаслик, аксинча уйқу голиб келиб таҳажжудга туриш оғир бўлиб қолади.

2. Кундузида бефойда ишлар билан ўзини чарчатиб қуймаслик.

3. Қайлула яъни: кундузида озрок ухлаб дам олиш, бу тундаги бедорликка ёрдам беради.

4. Кундузида гуноҳ ишларни қилмаслик, йукса, таҳажжуддан маҳрум бўлиб қолади.

Ички сабаблар ҳам тўртдир ;

1. Қалбни муслмонларга гина адоват қилиш, бидъат хурофотлар ва ошиқча дунёга кўнгил қўйишдан саклаш.

2. Аллоҳдан доимо кўрқувда бўлиб, орзу-умидни озрок қилиш.

3. Таҳажжуднинг фазилатини билиш.

4. Сабабларнинг энг қучлиги Аллоҳга муҳаббатли бўлиш, ва тунги намозида ҳар бир айтаётган ҳарфи билан Аллоҳга муножот қилаётганлигига қатъий ишониш.

Рамазон кечаларидаги ибодатлар

Рамазон ибодатларидан бири «Таровех» намози бўлиб, муслмонлар уни рамазонда алоҳида эътибор билан адо этадилар. Дарҳақиқат, Таровех рамазонда Аллоҳ таолога яқинлаштирадиган энг улуг ибодатлардандир.

Ибн Ражаб дедилар:

«Билингни, Рамазонда муъмин кишининг нафси икки жиходга рўпара бўлади, кундузги рўза ва тунги таровех намози. Қайси бир инсон шу иккисини сидқидиллик билан адо этса бехисоб ажрларга эга бўлади».

Шайх ибн Усаймин деди: «Рамазон ойидаги тунги намознинг бошқа ойдагилардан имтиёзи ва хосияти бор бўлиб, мана бу ҳадис унга далилдир: Пайгамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам дедилар «Аллоҳнинг ваъдасига иймон ва савоб умиди билан Рамазоннинг кечаларида намоз ўқиган кишининг ўтган гуноҳлари кечирилади». (Муттафакун алайҳи).

«Рамазоннинг кечаларида намоз ўқиган» деганда кечанинг бошидаги ҳам охиридаги ҳам намозлар эътибор қилинади, мана шунга биноан Таровех намози ҳам Рамазоннинг тунги ибодати бўлгани учун, Аллоҳдан ажр-савоб умид қилиб, бу ибодатга харис бўлиш ва эътибор бериш лозимдир. Ақлли муъмин киши жуда оз муддатда ўтиб кетадиган бу санокли кечаларни кўлдан бой бермай ҳаракат қилади албатта!

Таровех намозини масжидларда жамоат бўлиб ўқишлик суннатдир. Зеро, Пайгамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам Таровех намозини жамоат билан масжидда ўқишни биринчи бўлиб йўлга қўйганлар, кейин умматга фарз бўлиб қолишдан кўрқиб бу ишни тарқ этганлар. Пайгамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва саллам вафот этиб, шариат барқарор бўлганидан кейин, фарз

бўлиб қолиш хавфи кўтарилдида, бу намозни жамоат бўлиб ўқишнинг суннатлиги собитлигича колди.

Муслмонлар Таровех намозини тўла тўқис адо этишга ахамият берсинлар. Бундай улуг ибодат устида Аллох учун сабр қилсинлар!

Шайх ибн Усаймин дедилар: «Хар бир киши таровехнинг савобидан махрум бўлиб қолмаслик учун, уни масжидда ўқишдан қолмасин. Агар Таровехни имом билан бошлаган бўлса, то имом витрни ўқиб тугантмағунича кетиб қолмасин. Чунки, имоми билан таровехнинг охиригача бирга бўлган киши, кечанинг хаммасида намоз ўқиганлик ажрига эга бўлади». Пайгамбаримиз соллаллоху алайхи ва саллам дедилар: «Қимқи (рамазонда) имоми тугатғунича у билан бирга намоз ўқиса, унга кечанинг хаммасида намоз ўқиганнинг савоби ёзилади». (Имом Термизий ва Ахмад ривояти).